

Vztah Leninova principu stranickosti k sociologické metodě*

JOHN SOMERVILLE

California Western University, USA

Brzy po revoluci v roce 1905 Lenin napsal pro časopis *Novaja žizň* krátký článek nazvaný *Socialistická strana a nestranická revolučnost*. Lenin v něm podává velmi významné a k dalším úvahám podněcující vysvětlení svého principu stranickosti — principu, jehož výrazně sociologické zaměření se však dosud setkávalo s velmi malým pochopením. Svůj příspěvek uvedu výňatkem z této stati, který podle mého názoru postihuje mnohé z toho, co je podstatné pro Leninovo pojetí. Nesmíme ovšem zapomínat, že „socialistickou stranou“ míní Lenin svou vlastní stranu. Název „komunistická strana“ se ujal až později. Lenin říká:

„Ve společnosti založené na třídním dělení se boj mezi nepřátelskými třídami na určitém stupni svého vývoje nevyhnutelně musí stávat politickým bojem. Nejucelenějším, nejplnějším a nejvyhraněnějším výrazem boje tříd je boj stran. Nestranickost je lhostejnost k boji stran. Ale tato lhostejnost není totéž co neutralita, zdržování

se boje, neboť v třídním boji nemohou být neutrálové, v kapitalistické společnosti se nelze »zdržovat« účastí na směně výrobků nebo pracovní síly. A směna nevyhnutelně plodí ekonomický boj a vzápětí za ním i boj politický. Proto lhostejnost k boji ve skutečnosti naprosto není vyhýbáním se boji, zdržováním se boje nebo neutralitou. Lhostejnost je mlčenlivá podpora toho, kdo je silný, toho, kdo vládne. Kdo byl v Rusku lhostejný k samoděržaví před jeho pádem v době Říjnové revoluce, ten mlčky podporoval samoděržaví. Kdo je v dnešní Evropě lhostejný k panství buržoazie, ten mlčky podporuje buržoazii. Kdo je lhostejný k myšlence buržoazního charakteru boje za svobodu, ten mlčky podporuje panství buržoazie v tomto boji, panství buržoazie v rodícím se svobodném Rusku. Politická lhostejnost je politická sytost. »Nevšímavě«, »lhostejně« se ke kouku chleba chová jen člověk sytý; hladový však bude vždy »stranický« v otázce kousku chleba. »Nevšímavost a lhostejnost« ke kousku

* Ve vztahu k minulému vývoji naší sociologie zaujímají někteří autoři rozpačité stanovisko. Existují však otázky, jejichž teoretické objasnění je základním požadavkem kritické sebereflexe naší sociologie.

Mezi takové otázky patří uplatnění principu stranickosti ve společenských vědách vůbec a v sociologii zvláště.

Proto otiskujeme stať Johna Somervilla „Vztah Leninova principu stranickosti k sociologické metodě“.

Domníváme se, že pro československou sociologickou veřejnost je poučná i tím, že ji napsal americký autor. John Somerville, dříve profesor filosofie na Kolumbijské universitě, nyní profesor kalifornské Western University, se zabývá především metodologickými problémy společenských věd. Zvláštní pozornost věnuje dějinám sovětské marxistické filosofie. Dlouholetý zájem o sovětskou filosofii a o marxismus jej přivedl ke stanoviskům, která jsou totožná s marxismem nebo jsou mu velmi blízká.

John Somerville navštívil několikrát Sovětský svaz. Jeho studie a stati jsou překládány do ruštiny a vydávány v SSSR (viz například *Izbrannoje, Moskva 1960, Nakladatelství zahraniční literatury*).

Stať, kterou otiskujeme, byla přednesena na VII. sociologickém kongresu ve Varně v září 1970.

Redakce

chleba neznamená, že by člověk nepotřeboval chleba, nýbrž že má chléb vždy zajištěn, že nikdy nemá nouzi o chleba, že se trvale přidal ke »straně« systémů. Nestranickost v buržoazní společnosti je jen pokrytecký, zastřený, pasivní výraz příslušnosti ke straně sytých, ke straně vládnoucích, ke straně vykořisťovatelů.

Nestranickost je idea buržoazní. Stranickost je idea socialistická. Tato teze platí vcelku pro celou buržoazní společnost. Je ovšem třeba umět tuto všeobecnou pravdu aplikovat na jednotlivé dílčí otázky a zvláštní případy. Ale zapomínat na tuto pravdu v době, kdy celá buržoazní společnost povstává proti nevolnictví a samoděržaví, znamená ve skutečnosti se úplně zříkat socialistické kritiky buržoazní společnosti.⁴¹

Když Lenin říká, že v kapitalistické společnosti není možné zůstat v třídním boji neutrální, poněvadž se nelze vymanit ze směny výrobků a pracovních sil, která tento boj plodí, předpokládá rozdíl mezi tzv. subjektivní a objektivní neutralitou. To znamená, že někdo může mít pocit, že jeho postoj je nestranický, že je neutrální ve vztahu k nějakému konfliktu, že nepodniká nic, co by výsledek tohoto konfliktu ovlivnilo. Ve skutečnosti však svým každodenním socioekonomickým chováním posiluje jednu či druhou stranu a zvětšuje pravděpodobnost vítězství jedné nebo druhé strany. Subjektivně se cítí být neutrální, ale objektivně neutrální není. Každý jistě bude souhlasit s tím, že směrodatný je objektivní stav, a právě o tom Lenin hovoří. Je-li předmětem konfliktu daný ekonomický systém a jedna politická strana zastává názor, že by měl být radikálně změněn, zatímco druhá strana má za to, že by změněn být neměl, je nepochybně pravda, že každý, kdo žije v této společnosti, objektivně podporuje jednu nebo druhou stranu.

Lenin ukazuje, že tento důsledek je nutný, poněvadž člověk nemůže nastálo žít v rámci daného ekonomického systému, aniž by na něm neparticipoval, což za kapitalismu znamená kupování, prodávání, placení daní, nájemného nebo úroků, pobírání zisků, mzdy nebo dividend atd. To udržuje systém v chodu, to jej podporuje v praxi. Vykonává-li člověk takovéto objektivní činnosti, avšak z toho či onoho

důvodu neprovádí žádné činnosti opoziční, například nevyslovuje se veřejně proti systému, nepíše proti němu, nebojuje proti němu, nepracuje proti němu ve spolcích, svazech, politických stranách nebo jiných organizacích, jejichž cílem je nahradit jej jiným systémem — není neutrální ve skutečnosti, ale jen ve svých představách. President Nixon má pravdu: tichá většina jde s ním, pokud zůstává tichá a pokud on zůstává presidentem.

Definice stranickosti zní: stranickost každé činnosti nebo rozhodnutí k nečinnosti je její objektivní působení v boji mezi politickými stranami. Stejně jako člověk má objektivně určitou tělesnou váhu, ať už si to uvědomuje či nikoli, mají i jeho činnosti objektivně určitou politickou váhu, ať je si toho vědom či nikoli. Nemáme možnost ovlivnit skutečnost, že naše činnosti a rozhodnutí mají stranický charakter, stejně jako nemůžeme ovlivnit skutečnost, že naše těla mají určitou váhu. Ale tak jako máme jakousi možnost ovlivnit váhu svého těla, můžeme do jisté míry volit množství a druh stranickosti svých činností.

Jaký vztah má toto všechno k sociologii? Tento vztah začíná volbou problémů, což je volba, kterou musí učinit každý sociolog. Koneckonců problémy nevolí sociology, ale sociologové volí problémy. Je zbytečné říkat, že toto rozhodnutí, které sociolog (a každý duševní pracovník) musí učinit, je velmi důležité. Je naivní (ale zřejmě u vědců zcela obvyklé) předpokládat, že ve skutečnosti příliš nezáleží na tom, které problémy si volíme k rozpracování — pokud ovšem nehrají roli psychologické zájmy. Všeobecně se soudí, že neexistují významná vědecká kritéria závazná pro výběr problémů. Důležitá vědecká kritéria se začínou uplatňovat, až když se pokoušíme problém řešit. Podle tohoto názoru — který je jednak empiricky i analyticky naivní, jednak morálně hrubý — je věda považována prostě za továrnu na hledání pravdy, přičemž se předpokládá, že veškerá dosud neobjevená pravda stojí za to, aby se hledala, a že je dobré hledat pravdu nikoli proto, že některé pravdy zvětšují možnosti člověka ovládat daný předmět, ale prostě proto, že pravda je pravda. Jestliže některé pravdy dávají větší možnost ovládat než jiné pravdy, je to jen šťastná náhoda, již vědec jakožto vědec není povinen respektovat.

⁴¹ V. I. Lenin, *Sočinenija*, 4. vyd., t. X, s. 61, 62. Moskva 1954.

Jinými slovy, být pravým vědcem znamená pouze hledat pravdu a nestarat se o to, kam dopadne „odštěpky moci“. Je-li ob-
jevená pravda takového druhu, že pod-
statně zvětšuje možnosti člověka — nechť
je tomu tak; není-li taková — co na tom?
Předpokládá se, že pro vědu je to zcela
lhostejné.

Tento naivní názor zpravidla zůstává ne-
dotčen dějinami vědy a obchází skutečnost,
že příslušný obor zkoumání začne být po-
važován za skutečnou vědu nikoli podle
množství nashromážděných nových pravd,
ale podle stupně nově získané moci vyplý-
vající z nově objevených pravd. To zna-
mená, že každý obor zkoumání, který se
chce rozvinout ve skutečnou vědu, musí
nejen prostě hledat nové pravdy o svém
vlastním předmětu studia, ale musí hledat
takové nové pravdy, které dávají nové
možnosti. Jaké nové možnosti? Možnost
předvídat, jež vždy vede k možnosti ovlá-
dat, využívat pro účely člověka. Právě to
viděl tak jasně ve svých úvahách o vědě
vůbec a o sociologii zvlášť Auguste Comte,
otec sociologie jako samostatné vědy, když
tak pěkně vyjádřil podstatu metody všech
obecně uznávaných věd, metody, která mu-
sí být rozvinuta také v sociologii, má-li
se tento obor vůbec někdy stát obecně
uznávanou vědou. Comte to vyjádřil ja-
kousi rovnicí, která byla zároveň také
směrnicí: „Voir, c'est savoir; savoir, c'est
prévoir; prévoir, c'est pouvoir“ („Vidět zna-
mená vědět, vědět znamená předvídat,
předvídat znamená ovládat“).

Jistěže veškerá věda vychází z pozorová-
ní — ne však z každého pozorování: jen
z toho, které nutně vede k novým mož-
nostem předvídat. V tom vidíme kritérium
výběru problémů ve všech zavedených vě-
dách: problém je vědecky významný jako
problém, pokud jeho řešení přinese novou
možnost předvídat. Proto věda tolik usi-
luje nalézt pravdu v oblasti příčin a zá-
konů: víme předem, že taková pravda
vede k obrovskému zvětšení možností
předvídat a ovládat. Pravda o příčině ra-
koviny — až ji nalezneme — nebude o nic
pravdivější než již nám známá pravda
o výšce, váze, zaměstnání, národnosti atd.
milionů lidí, kteří na ni umírají. Rozdíl ve
vědeckém významu se měří množstvím
předpovědí, které lze vyvodit z příslušných
pravd.

Předvídání je metodologickým pojítkem
mezi teorií a praxí. V teoretické rovině
předvídání představuje základnu vědecké-
ho výkladu, v rovině praktické předpokládá
ovládání. To je totéž, jako když řekneme,
že předvídání je pojítkem mezi vědou čis-
tou a aplikovanou. Je zároveň kritériem
významného vědeckého poznání i klíčem
k zvětšování možností člověka. To jediné
dodává hloubku a měřitelný smysl Bacon-
ově aforismu „Vědění je moc“.²

Snad někdo řekne: velmi správně. Ale
kde do toho vstupuje stranickost? Tam, kde
vstupuje moc. Jako možnost předvídat pře-
chází v možnost ovládat, tak možnost ovlá-
dat přechází v možnost vládnout — což
dává vznik stranickosti. Stranickost je po-
jem vyjadřující základní aspekty dynami-
ky a mocenské struktury ve společnosti,
v níž jednotlivci a skupiny mají různý
stupeň moci. A zase se vracíme k Leni-
novu východisku v již citovaném úryvku:
„Ve společnosti založené na třídním dě-
lení...“

Jako každý marxista, Lenin termínem
„třída“ rozumí ekonomické seskupení, sku-
pinu lidí majících stejný vztah k výrobním
prostředkům, a to takový vztah, který staví
tuto skupinu do nevyhnutelného ekono-
mického konfliktu s jinou skupinou, jejíž
vztah k výrobním prostředkům je odlišný.
Všichni známe typ společnosti, v níž jedna
skupina — poměrně malá — může žít do-
bre, protože vlastní výrobní prostředky,
aniž s nimi pracuje, zatímco druhá, poměr-
ně velká skupina žije špatně, protože pra-
cuje s výrobními prostředky, aniž je vlastní.
Hlavním zdrojem příjmů první skupiny
jsou zisky, a tato skupina chce mít stále
větší zisky; hlavním zdrojem příjmů druhé
skupiny jsou mzdy, a tato skupina chce
mít stále vyšší mzdy. Tyto vztahy vedou
ke krutému celoživotnímu boji, k třídnímu
boji, poněvadž jak zisky, tak mzdy musejí
být čerpány z téhož peněžního fondu, z cel-
kového finančního výnosu dosaženého pod-
nikem, nebo, jinak řečeno, z celku ekono-
mických hodnot vytvořených pracovními
silami podniku. Jaký podíl z tohoto fondu
má připadnout na mzdy za práci? Jaký
podíl má připadnout na zisky za vlastnictví
výrobních prostředků? To jsou otázky, kte-
ré vytvářejí strany a stranickost, otázky,
kterým se v současné praxi nikdo nemůže

² Francis Bacon, *Novum organum*, Aforismus 2.

vyhnout, otázky, k nimž nikdo nemůže zaujmout objektivně neutrální postoj.

V dnešní společnosti všichni víme o chudobě i četných sociálních zlech, k nimž vede, o rasismu a jeho důsledcích z hlediska lidského utrpení, o kolonialismu, imperialismu a o mezinárodní a světové válce jako největším zlu, které díky zdokonaleným termonukleárním a jiným zbraním nyní ohrožuje samo přežití lidské rasy a její pobyt na této planetě a hrozí skoncovat s lidstvem jednou provždy.

Ve světě, v němž narážíme na tyto a mnohé další lidské problémy, se setkáváme i se sociologií, která se pokouší obsáhnout tematické pole, do něhož je toto všechno zasazeno — totiž lidskou společnost. Jak jsme již uvedli a jak vyplývá z celých dějin empirických věd (astronomie, fyziky, chemie, biologie, psychologie), předním požadavkem vědecké metody je formulace právě takových problémů z oblasti předmětu jejího zkoumání, jejichž vyřešení podstatně zvýší naši schopnost předvídat. To právě pochopili a praktikovali tvůrci moderní vědecké tradice, jak vysvitá z díla osobností, jako jsou Koperník, Galileo, Newton, Lavoisier a Darwin. To právě vyjádřili tvůrčí filosofové vědy jako Bacon a Comte (a zde musíme mít na zřeteli, že až do konce 18. století nebyl činěn rozdíl mezi filosofií a vědou) s britkou logickou přesností, čímž jasně oddělili vědeckou práci od pouhého sbírání faktů, vědecky významné pravdy od vědecky nevýznamných pravd, a řešení vědecky významných problémů od řešení problémů vědecky nevýznamných.

Avšak žádný z těchto průkopníků si zřejmě neuvědomoval další dimenzi, další aspekt celého tohoto vědeckého procesu. Tento aspekt se objeví, když položíme následující otázky: Uznáváme-li, že jakožto vědci chceme řešit problémy, které — budou-li vyřešeny — podstatně zvýší lidskou schopnost předvídat a řídit, jaké báze máme použít pro volbu takových problémů? Záleží hodně na tom, které z problémů jsou vybrány k dalšímu zpracování? Jsou nějaká pravidla, která bychom měli respektovat při provádění výběru na nejvyšší úrovni? A právě tento aspekt věci je předmětem Leninových úvah v souvislosti

s pojmem stranickosti. (Mimochodem, je zajímavé si všimnout, že to nebyli jen Lenin a marxisté, kdo vymezili tento aspekt a zdůraznili jeho význam. Tak například Černyševskij, ruský filosof 19. století, jej prezentuje zajímavým a podnětným způsobem.³ Specifický problém se objevuje ve společenských vědách bezprostředněji a ostřeji než ve filosofii nebo ve vědách přírodních. Například bádání v oblasti sociologie rasismu mohou přinést vědecky významné poznatky buď o tom, jak přimět rasové menšiny k respektování zákonů bez ohledu na to, jaké zákony to jsou, anebo o tom, jak lze s úspěchem vést vzpoury menšiny proti nespravedlivým zákonům. Sociolog se může rozhodnout pro práci na jednom z těchto dvou problémů, na obou zároveň nebo na žádném z nich. Tato tři různá rozhodnutí by vedla k různým výsledkům nejen pokud jde o vzrůst sociologického poznání, ale také pokud jde o vyústění politických bojů týkajících se problému rasismu. Totéž se vztahuje k vědecky významným poznatkům o odborových svazech a korporacích, válce a míru, revolucích, sociálních nepokojích, protestech mládeže, občanských právech, občanské neposlušnosti a o celé řadě sociálních problémů. Zde vznikají konflikty. Nové, vědecky významné poznatky vždycky představují novou sílu. Jde o to, že tato nová síla — podle povahy případů — je vždycky „naočkována“ do konkrétní sociálně historické situace, která má svou specifickou strukturu a své specifické vztahy sil — politických, ekonomických, vojenských atd. Tak je tomu vždycky, ale lidé si toho většinou nepovšimnou a začnou si uvědomovat faktor stranickosti až teprve tehdy, když sociální kontext je neobvykle dramatický, nebo když veřejnost mu věnuje neobvyklou pozornost. Kdyby například v Německu v době nacismu byl býval předložen návrh na rozsáhlý sociálně historický výzkum zločinů spáchaných Židy na dětech nežidovského původu, většina sociologů by byla pravděpodobně odmítla svou účast a byla by se postavila proti uveřejnění výsledků takového výzkumu v nacistickém Německu — nikoli proto, že zveřejněné údaje by nutně byly nepravdivé, ale proto, že i kdyby byly

³ N. G. Černyševskij, *The Anthropological Principle in Philosophy*, s. 50, 51, in: *Selected Philosophical Essays*, Moskva, Nakladatelství cizojazyčné literatury 1953. (English, Four Continents Books, New York.)

pravdivé, výzkum a zveřejnění právě této pravdy za zvláštních sociálně politických podmínek oné doby by byly poskytl zvětšenou moc silám sociální nespravedlnosti.

Podstatu problému lze jinak vyjádřit konstatováním, že věda se nikdy nemůže obejít bez hodnot — jediné v tom velmi omezeném a zřejmém smyslu, že nepodléhá empirickému a analytickému omylům, které by mohly být způsobeny morálními preferencemi nebo předsudky působícími na nevhodném místě; jinak řečeno, že nepodléhá metodologickým omylům vyvolaným hodnotovými faktory, které se uplatňují tam, kde k tomu nemají právo. Takové případy nazývám klamem dislokované hodnotové funkce. Avšak hodnoty, které k žádným omylům nevedou, vnikají do vědy od samého počátku, a to tak, že je dávana přednost pravdě vedoucí k novým předpovědím před pravdou, která k nim nevede.⁴ Tady nejde o dislokovanou hodnotovou funkci, ale o dobře uváženou volbu, k níž se dospělo již dávno, o volbu, která vymezuje zvláštní povahu vědy na rozdíl od jiných úrovní poznání a která objektivně váže vědu k hodnotě moci, ať už si je toho vědec vědom nebo není. On sám si to uvědomovat nemusí, ale v jeho práci nejde o nic dislokovaného. Tak také když si vědec — sociolog nebo jiný vědec — zvolí určitý problém k zpracování, vykonává další, avšak stejně nevyhnutelnou hodnotovou funkci, ať už si toho je nebo není vědom v tom smyslu, že sleduje určitý cíl, který (bude-li ho dosaženo) povede k zvětšení specifické moci určité sociální skupiny ve srovnání s jinou. Stranickost představuje jeden ze způsobů, jimiž je možno vyjádřit povahu této nevyhnutelné hodnotové funkce a měřit její účinek. Lidská společnost je takového druhu, že nelze pracovat pro člověka, aniž se pracuje pro nějakou sociální skupinu. Z toho však nevyplyvá, že práce pro nějakou sociální skupinu znamená práci pro člověka. V každém případě nemůže existovat žádná účinná sociologická metoda bez volby problému, na nichž by se pracovalo, a také není možná volba problému bez výkonu hodnotové funkce, což znamená prosazování stranickosti. A tak se nakonec ukazuje, že stranickost je stejně nevyhnutelná jako

hodnoty, poněvadž je pouhým názvem pro boj sociálních hodnot nebo alespoň pro jeden centrální aspekt boje hodnot, který zase je centrálním aspektem třídního boje.

Díváme-li se na toto vše z metodologického hlediska, dějiny vědy jasně ukazují, že právě tak jako technologie a podnikání představují institucionalizovaná pojetí mezi teorií a praxí přírodních věd, politika a politické strany jsou institucionalizovanými pojetími mezi teorií a praxí společenských věd. Institucionalizované pojetí nutně musí existovat. Věda se nemůže aplikovat sama, musí být aplikována lidmi, a lidé nemohou aplikovat vědu na lidský život jinak než prostřednictvím a pomocí sociálních institucí. Snaha ignorovat roli politiky v těchto procesech není známkou vědecké čistoty, stejně tak jako není známkou vědecké čistoty snaha ignorovat roli sexu v procesech lásky; je známkou omezeného vědeckého rozhledu, který brání plnému porozumění. V nejlepším případě je formou mladistvého romantismu, v nejhorším případě formou selhání nervů. Člověk, který si vážně nepřejí „mít co dělat s politikou“, se podobá člověku, který vážně nechce „mít co dělat se sexem“. Vědec, který říká, že nechce směšovat vědu a politiku, se podobá člověku, který tvrdí, že nechce směšovat lásku a sex. Existuje ovšem celá řada nesprávných způsobů směšování vědy a politiky, stejně jako existuje celá řada nesprávných způsobů směšování lásky a sexu. Avšak tím největším omylem je představa, že se lze plně vypořádat s jedním nebo s druhým tak, že ignorujeme jejich vzájemné vztahy, že se pokoušíme o nich pojednávat, jako by nebyly na sobě navzájem závislé.

Stranickost tedy není něčím nežádoucím, něčím, čím jsou postiženi jen lidé nešťastní, něčím, co můžeme mít či nemít podle vlastní volby. Všichni ji máme. Lišíme se od sebe předně uvědomělostí nebo neuvědomělostí, zjevností nebo skrytostí, důsledností nebo nedůsledností, účinností nebo neúčinností své stranickosti, a za druhé orientací, tj. příslušností k pravici, levici nebo středu, přičemž je nutno si uvědomit, že střed není o nic více neutrální než pravice nebo levice.

Je třeba ještě poznamenat, že Leninova

⁴ Viz John Somerville, *Problematics, A Methodological Aspect of Philosophy of Science*, in: *Proceedings of the 11th International Congress of Philosophy*, Vol. VI, North Holland Pub. Co., Amsterdam

1953. Viz též John Somerville, *Methodology in Social Science*, International Congress for the Unity of Science, in: *Philosophy of Science*, leden 1941 (USA).

stranickost byla samozřejmě levičácká, což považoval za hodnotovou volbu. A jako všichni marxisté byl Lenin přesvědčen, že hodnotové volby lidí mohou nakonec být prokázány rozumově, vědecky, jako správné či nesprávné, dobré či špatné — jinými slovy, že hodnoty nejsou ani mystické, ani libovolné, a že může existovat věda o hodnotách, která by přirozeně zahrnovala něco jako stranickost.⁵ Pokud jde o tento obecný bod, marxisté nejsou ani originální, ani osamocení. Jsou výrazným současným projevem celé tradice naturalistické, racionální

etiky, tradice, která navazuje na Aristotela a zahrnuje osobnosti jako Bacon, Spinoza, Diderot, Holbach, Bentham, Mill, Černyševskij, Adler a Dewey. Zmiňujeme se jen o několika z mnohých, kteří se — jak všichni víme — bez ohledu na to, co jim bylo společné, v důležitých věcech od sebe lišili. Ale i kdyby byly etické hodnoty zcela libovolné, stále by platilo, že přítomnost a významná role stranickosti musí být uznávány, aby vědec — a především sociolog — vědecky i morálně pochopil, co dělá.

Přeložila Marie Hejlová

⁵ Viz John Somerville, *The Value Problem and Marxist Social Theory*, in: *Journal of Value Inquiry*, jaro 1968 (USA, Second Conference on Value Inquiry).